

รายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ครั้งที่ 5/2533

วันพุธที่ 10 ตุลาคม 2533 เวลา 10.00 น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรรมการผู้มาประชุม

- | | | | |
|-----------------|-------------|---|---------|
| 1. นายเจริญ | คันขวางส์ | รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) | ประธาน |
| 2. นายวินิช | วารีกุล | รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) | กรรมการ |
| 3. นายพิพรรธน์ | อินทรศัพท์ | รองปลัดกระทรวงพาณิชย์
(แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์) | กรรมการ |
| 4. นายปรีชา | อรรถวิวัฒน์ | รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
(แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม) | กรรมการ |
| 5. นายวิศิษฐ์ | หุตะจิตต์ | ผู้อำนวยการกองกฎหมายและที่ดิน
(แทนอธิบดีกรมชลประทาน) | กรรมการ |
| 6. นายโสภณ | เมืองเจริญ | รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
(แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์) | กรรมการ |
| 7. นายสมเทพ | ลาชโรจน์ | นักวิชาการป่าไม้ 7
(แทนอธิบดีกรมป่าไม้) | กรรมการ |
| 8. นายเกษมสันต์ | ชลาชนโคชะ | นักวิชาการประมง 7
(แทนอธิบดีกรมประมง) | กรรมการ |
| 9. นายบุญยรักษ์ | สืบศิริ | รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
(แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน) | กรรมการ |

- | | | | |
|-----|---------------------------------|--|---------|
| 10. | นายเพชรรัตน์ วรรณگیر | รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร) | กรรมการ |
| 11. | นายเสจี่ยม มาหมื่นไวย | อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ | กรรมการ |
| 12. | นายรุ่งเรือง อิศรางกูร ณ อยุธยา | รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) | กรรมการ |
| 13. | นายวีระศักดิ์ อนันตมงคล | หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพและเงินทุน
(แทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน) | กรรมการ |
| 14. | นายประทุม คิษฐ์แย้ม | ผู้อำนวยการกองจัดที่ดิน
(แทนอธิบดีกรมที่ดิน) | กรรมการ |
| 15. | นายจำลอง ศรีประสาธน์ | ผู้อำนวยการกองนิคมสร้างตนเอง
(แทนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์) | กรรมการ |
| 16. | นางศรีอุทัย เมาระพงษ์ | เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม 6
(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม) | กรรมการ |
| 17. | นายกรุงไกร ภัทรโกมล | รองอธิบดีกรมขนารักษ์
(แทนอธิบดีกรมขนารักษ์) | กรรมการ |
| 18. | นางสุชาญ ศรีสมวงศ์ | นักบัญชี 7
(แทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง) | กรรมการ |
| 19. | นางมานวี จัตกาวี | เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 7
(แทนผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ) | กรรมการ |
| 20. | นายสุวรรณ ไตรผล | ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร-
และสหกรณ์การเกษตร | กรรมการ |
| 21. | นายขุนทอง เทียงตรง | ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกร-
แห่งประเทศไทย | กรรมการ |
| 22. | ม.ล.ประกิต ติณกร | ผู้แทนเกษตรกร | กรรมการ |
| 23. | นายสนั่น จันตรี | ผู้แทนเกษตรกร | กรรมการ |
| 24. | นายสมพงษ์ ลวนทอน | ผู้แทนเกษตรกร | กรรมการ |

25. นายปั่นแก้ว จารี / ผู้แทนเกษตรกร กรรมการ
26. นางสาวศุภกิริ อินทรสุขศรี / ผู้แทนเกษตรกร กรรมการ
27. นายประเสริฐพันธุ์ พิพัฒกุล / เลขาธิการ ส.ป.ก. กรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม

1. ปลัดกระทรวงมหาดไทย คีตราชการ
2. อธิบดีกรมการปกครอง คีตราชการ
3. ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย คีตราชการ
4. นายไชยศ เหมะรัตตะ คีตราชการ
5. นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม คีตราชการ
6. นายวิลาศ สิงห์วิสัย คีตราชการ
7. นายประชุม รื่นจิตร ผู้แทนเกษตรกร

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุทิน มุลพฤษ รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
2. นายประสาธ รัตนเสนีย์ ผู้ตรวจการปฏิบัติหน้าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
3. นายวิจิตร สกลทัต ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก.
4. นายวรเวทย์ ชำรงชัยลักษณ์ ผู้อำนวยการกองบริการกองทุนฯ ส.ป.ก.
5. นายวิจิน โชติสกุล ผู้อำนวยการกองวิศวกรรม ส.ป.ก.
6. นายฉันทลักษณ์ บุญยอังกูร ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ส.ป.ก.
7. นายไพโรจน์ โลกนิยม ผู้อำนวยการพิเศษค่านกฎหมายปฏิบัติหน้าที่ดิน ส.ป.ก.
8. นางสาวรุ่งทิพย์ ศรีเพ็ชรดี เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 4 กองกลาง สป.กษ.
9. นายเทพฤทธิ์ โกยโกไสวรรค์ เจ้าหน้าที่งานป่าไม้ 4 กรมป่าไม้
10. นายกิตติ จักรักษ์ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
11. นายอิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

12. นายวุฒิพงษ์ โสมนัส เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
13. นายพิมลเมธ คำพิภาค เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
14. นายสัจฉิพงษ์ สุขชูเกียรติ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
15. นายสาวิทย์ ชนุรัตน์ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
16. นางเปรมจิต สังขพงษ์ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
17. นายบังเอิญ เจริญสุข เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
18. นางสาวพจมาลย์ ลีธะยูวะ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
19. นายธีระ สิทธิธรรม เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
20. นายอวดี อิงคะวณิช เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
21. นายศรีโรจน์ จิรวัดจรรยา เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
22. นางนิตยาส์ ไกรสวัสดิ์ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
23. นางสาวดาวเรือง เศรษฐโสภณพงศ์ เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ครั้งที่ ⁴ 3/2533 เมื่อวันที่ ²⁹ 15 มิถุนายน 2533

เลขานุการคณะกรรมการ ขอแจ้งดังนี้

- หน้า 2 ตำแหน่งของคณะกรรมการลำดับที่ 18 จากคำว่า "เจ้าหน้าที่
วิเคราะห์นโยบาย 7" เป็นคำว่า "เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 7"

- หน้า 7 บรรทัดสุดท้าย คำว่า "หากในมติ กรม." เป็นคำว่า "หาก
เป็นมติ กรม."

- หน้า 18 คำว่า "เลิกประชุมเวลา 16.00 น." เป็นคำว่า "เลิก
ประชุมเวลา 12.00 น."

มติคณะกรรมการ รับรองรายงานตามที่แก้ไข

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ 3.1 ขออนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร

1. ป่านาชาวฝั่งซ้ายถนนสายแพร่-น่าน ป่านาชาวฝั่งขวาถนนสายแพร่-น่าน ป่าน้ำสาฝั่งขวาถนน ป่าเขาน้อย และป่าดำนาตบ อ.เมือง และ อ.เวียงสา จ.น่าน
2. ป่าโลกหลวง ป่าภูหยวก ป่าหมายเลข 10 แปลง 1 และป่าหมายเลข 10 แปลง 2 อ.บ้านแท่น อ.แก่งกร้อ อ.ภูเขียว อ.เกษตรสมบูรณ์ และ อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
3. ป่าคงคิมสิมหมายเลข 1 ป่าคงคิมสิมหมายเลข 7 ป่าคงคิมสิมหมายเลข 26 ป่าคงคิมกะลาหมายเลข 66 ป่าคงภูว ป่าภูสิงห์-ภูทอกใหญ่ ป่าที่จัดสรรบ้านม่วงคัน ป่าสักบ้านป่าสักหรือป่าสักบ้านหม้อ ป่าสักวัดช้างเผือก ป่าสักบ้านศรีเชียงใหม่ (ป่าสักวัดสะพานทอง) และป่าสักบ้านป่าสัก (ป่าสักบ้านขอยไฮ) อ.โขงพล อ.โพนพิสัย อ.บึงกาฬ อ.เซกา อ.ศรีเชียงใหม่ กิ่ง อ.บึงโขงหลง และกิ่ง อ.ศรีวิไล จ.หนองคาย
4. ป่าโพนทราย ป่าที่จัดสรรห้วยมะตูม ป่าคงคางหมายเลข 23 และป่าโนนชาติ อ.เมือง อ.ราษีไศล และกิ่ง อ.ศรีรัตน จ.ศรีสะเกษ

เลขาธิการคณะกรรมการ ขออนุญาตต่อประธานให้ นายฉันทลักษณ์ บุศยอังกูร ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงานเป็นผู้เสนอและชี้แจง นายฉันทลักษณ์ได้ชี้แจงว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 17 กุมภาพันธ์ และ 7 เมษายน 2530 ให้นำที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรเพื่อให้ราษฎรใช้เป็นที่ทำกินหรือเพื่อให้ประโยชน์อย่างอื่นในเขตจังหวัดน่าน จ.ชัยภูมิ จ.หนองคาย และ จ.ศรีสะเกษ มาจัดให้ราษฎรโดยวิธีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	มติคณะรัฐมนตรี	ชื่อพื้นที่	เนื้อที่ (ไร่)
1.1 น่าน	เมือง	10 กุมภาพันธ์ 2530	ป่านาชาวฝั่งซ้ายถนนสายแพร่-น่าน	6,301
	เมืองเวียงสา	}	ป่านาชาวฝั่งขวาถนนสายแพร่-น่าน	3,675
	เวียงสา		ป่าน้ำสาฝั่งขวาถนน	195
	เมือง		ป่าเขาน้อย	393
	เมือง		ป่าดำนาตบ	553

จังหวัด	อำเภอ	มติคณะรัฐมนตรี	ชื่อพื้นที่	เนื้อที่ (ไร่)
1.2 ชัยภูมิ	แก่งคร้อ	10 กุมภาพันธ์ 2530	ป่าโคกหลวง	682
	ภูเขียว		ป่าภูหยวก	69
	เกษตรสมบูรณ์		ป่าหมายเลข 10 แปลง 1	6,104
	เมือง		ป่าหมายเลข 10 แปลง 2	785
1.3 หนองคาย	กิ่งบังโขง-หลง	17 กุมภาพันธ์ 2530	ป่าคงคิปลีชนบท หมายเลข 1	4,285
	กิ่งศรีวิไล		ป่าคงคิปลีชนบท หมายเลข 7	4,094
	โซพิสัย		ป่าคงคิปลีชนบท หมายเลข 26	9,528
	โพนพิสัย			
	บึงกาฬ		ป่าคงคิปลีทะเล หมายเลข 66	1,313
	บึงกาฬ		ป่าคงภูว	5,875
	เซกา			
	บึงกาฬ		ป่าดงสิงห์-ภูทอกใหญ่	11,837
	กิ่งศรีวิไล			
	เซกา		ป่าที่จัดสรรบ้านม่วงคัน	12,850
	ศรีเชียงใหม่		ป่าสักบ้านป่าสัก	65
			(ป่าสักบ้านหม้อ)	
	ศรีเชียงใหม่		ป่าสักวัดรางเฝือก	120
	ศรีเชียงใหม่		ป่าสักบ้านศรีเชียงใหม่	65
			(ป่าสักวัดสะพานทอง)	
	ศรีเชียงใหม่		ป่าสักบ้านป่าสัก	4
			(ป่าสักบ้านขอยไฮ)	
1.4 ศรีสะเกษ	เมือง	7 เมษายน 2530	ป่าโพธิ์ทราย	248
	กิ่งศรีรัตนะ		ป่าที่จัดสรรห้วยมะตู	11,113
	ราษีไศล		ป่าคงแก่งหมายเลข 23	1,519
	ราษีไศล			
	อุทุมพรพิสัย		ป่าโนนชาติ	639

แผนงานและงบประมาณ

ส.ป.ก. กำหนดจะดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรในเขตพื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้อาวุธจังหวัดน่าน จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดศรีสะเกษ ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 2 ปี คือ พ.ศ. 2534-2535 โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 3,123,103 บาท เป็นงบประมาณของ ส.ป.ก. ทั้งหมด มีรายละเอียด ดังนี้

1. งานจัดที่ดิน จะดำเนินการในปี 2534 เนื้อที่ที่คาดว่าจะจัดสรรได้ 82,312 ไร่ จำนวน 4,340 ครอบครัว ใช้งบประมาณ 3,123,103 บาท

2. งานพัฒนาอาชีพ จะดำเนินการในปี 2534-2535 โดยประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 169/2530 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2530 เรื่องการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ใช้งบประมาณบริหารปกติ

ทั้งรายละเอียดตามโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้อาวุธ ทั้ง 4 จังหวัดที่แนบมาพร้อมนี้

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ดังต่อไปนี้

อำเภอ	จังหวัด	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เวียงสา	น่าน	เล่มที่ 106 ตอนที่ 136 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2531
เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	เล่มที่ 105 ตอนที่ 241 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2531
แก่งคร้อ		
ภูเขียว		
บ้านแท่น	ชัยภูมิ	เล่มที่ 106 ตอนที่ 192 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2532
โพนพิสัย	หนองคาย	เล่มที่ 95 ตอนที่ 107 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2521
เมือง	ศรีสะเกษ	เล่มที่ 106 ตอนที่ 192 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2532
และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้มีมติอนุมัติให้ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่		
อำเภอ	จังหวัด	การประชุม คปก. ครั้งที่
เมือง	น่าน	7/2530 วันที่ 27 กรกฎาคม 2530
เมือง	ชัยภูมิ	4/2531 วันที่ 28 มิถุนายน 2531

โชฬิตชัย

บึงกาฬ

เซกา

หนองคาย

3/2531 วันที่ 25 เมษายน 2531

ศรีเชียงใหม่

กิ่งบึงโขงหลง

กิ่งศรีวิไล

ราษีไศล

ศรีสะเกษ

2/2531 วันที่ 23 มีนาคม 2531

ส.ป.ก. จึงเห็นสมควร ขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินไปในพื้นที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อให้ราษฎรใช้เป็นที่ทำกินหรือเพื่อให้ประโยชน์อย่างอื่นในท้องที่อำเภอคังกล่าว โดยจะดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์อย่างถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 169/2530 ลง ณ วันที่ 20 มีนาคม 2530 เรื่องการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินในขนาดที่ขอเพียงต่อการยังชีพ และได้รับความช่วยเหลือในด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็น ตลอดจนการพัฒนาอาชีพทั้งในด้านการเกษตรและนอกการเกษตร อันจะมีผลให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

คำขอ

ขออนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร

1. ป่านาขาวฝั่งซ้ายถนนสายแพร่-น่าน ป่านาขาวฝั่งขวาถนนสายแพร่-น่าน
ป่าน้ำสาฝั่งขวาคอนซูน ป่าเขาน้อย และป่าถ้ำผาตูบ อ.เมือง และ อ.เวียงสา จ.น่าน
2. ป่าโลกหลวง ป่าภูหยวก ป่าหมายเลข 10 แปลง 1 และป่าหมายเลข 10
แปลง 2 อ.บ้านแท่น อ.แก่งคร้อ อ.ภูเขียว อ.เกษตรสมบูรณ์ และ อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
3. ป่าคงคิปลีสมภูหมายเลข 1 ป่าคงคิปลีสมภูหมายเลข 7 ป่าคงคิปลีสมภูหมายเลข 26
ป่าคงคิปลีสมภูหมายเลข 66 ป่าคงภูว ป่าภูสิงห์-ภูทอกใหญ่ ป่าที่จัดสรรบ้านม่วงคัน ป่าสักบ้าน-
ป่าสักหรือป่าสักบ้านหม้อ ป่าสักวัดช้างเผือก ป่าสักบ้านศรีเชียงใหม่ (ป่าสักวัดสะพานทอง) และป่า
สักบ้านป่าสัก (ป่าสักบ้านขอยไฮ) อ.โชฬิตชัย อ.โพนพิสัย อ.บึงกาฬ อ.เซกา อ.ศรีเชียงใหม่
กิ่ง อ.บึงโขงหลง และ กิ่ง อ.ศรีวิไล จ.หนองคาย

4. ป่าไพนทราย ป่าที่จัดสรรด้วยมติ ป่าคงแถมหมายเลข 23 และป่าโนนชาติ
อ.เมือง อ.ราษีไศล และกิ่ง อ.ศรีรัตน จ.ศรีสะเกษ 4

ข้อพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานได้ให้ความเห็นว่า กรม.มีมติเมื่อปี พ.ศ.2530 ว่า ให้นำที่ดินจำแนก
ออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อให้ราษฎรได้นำไปทำประโยชน์ ทั้งนี้ให้ดำเนินการโดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน
ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เป็นจำนวน 24 ป่า 4 จังหวัด พื้นที่ประมาณ 82,000 ไร่ สำหรับการ
นำเสนอครั้งนี้ มีความหมายอย่างไรบ้าง

1. ถ้าอนุมัติแล้ว เพื่อให้มีเอกสารสิทธิตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ใช่หรือไม่
2. จากภาพเดือนของพื้นที่ที่ขออนุมัติขยายโครงการในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ ส.ป.ก.

นำมานายสโลด แสดงว่ามีราษฎรบุกรุกอยู่แล้ว เรารับรองการบุกรุกเป็นไม้บุกรุก คือ ถูกกฎหมาย
และจัดสรรให้อยู่ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ไม่เกิน 50 ไร่ แต่ถ้าอยู่ก่อนปี 2510 จะได้ไม่เกิน
100 ไร่ และถ้าหากอยู่หลังปี 2524 จะได้ไม่เกิน 50 ไร่

3. และถ้าจะอนุมัติตั้งแต่ปี 2530 - ปัจจุบัน เป็นไปได้หรือไม่ ที่อาจมีการ
ขายหรือเปลี่ยนมือไปหลายทอด

เลขานุการคณะกรรมการ ขออนุญาตต่อประธานให้ นายฉันทลักษณ์ บุศยอังกูร
ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ส.ป.ก. เป็นผู้เสนอและชี้แจง นายฉันทลักษณ์ได้ชี้แจงว่า

1. ถ้าอนุมัติแล้ว เป็นการให้เอกสารสิทธิตามกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นสิทธิที่
จะได้รับตามกฎหมายใหม่ เพราะเป็นการขออนุมัติตามกฎหมายที่ว่า ทุกพื้นที่ที่ขยายเขตดำเนินการ
จะต้องนำแผนงานและงบประมาณต่าง ๆ เสนอให้ คปท.อนุมัติก่อน
2. ตามกฎหมายใหม่หลังปี 2524 จะได้ไม่เกิน 50 ไร่ และต้องเสียค่าเช่าซื้อ
กับรัฐ
3. ส.ป.ก.มีการสำรวจและติดตามการทำประโยชน์ของเกษตรกรทุกพื้นที่และ
ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี

ประธานได้ให้ความเห็นว่า แม้จะติดตามการทำประโยชน์ตามที่ชี้แจง แต่ก็ยังไม่เห็น
ทั้งนี้เพราะเมื่อเดือนกันยายนได้ขอให้ ส.ป.ก.พาไปดูการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าพื้นที่ไหนประสบ-
ผลสำเร็จมากที่สุด ซึ่งเจ้าหน้าที่ก็ได้พาไปทำอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และจากการสอบถาม

เกษตรกรทราบว่า เป็นเกษตรกรที่ย้ายมาจากที่อื่น มาซื้อที่ดินจากเจ้าของเดิมและยังไม่ได้โอน ซึ่งแสดงว่ามีขายกันมาหลายทอดและได้ไปอีกพื้นที่หนึ่ง ในจังหวัดนครราชสีมาสอบถามได้ความว่า ยังไม่มีการซื้อขาย เพราะเป็นพื้นที่ที่ยังไม่เจริญและจากการดูภาพถ่ายเดือนที่ ส.ป.ก. นำมาฉายสไลด์ เห็นว่ามีสวนลำไย แสดงว่ามีขายกันหลายทอดและจากการได้รับจดหมายจากอดีตเดชาธิการ ส.ป.ก. ว่ามีการขายที่ดินกันมาก จึงใคร่ขอคำคำถาม ถามในที่ประชุมว่า ถ้าสกัดกั้นการขายที่ดิน เป็นทอด ๆ ไม่ทัน แสดงว่าอุดมการณ์ของ ส.ป.ก. ใช้ไม่ได้ เพราะเป็นการตั้งสำนักงานขายที่ดิน เป็นทอด ๆ กันนั้น ถ้าเราก็คว่าอุดมการณ์ของ ส.ป.ก. ยังดีอยู่ เราคงต้องช่วยกันคิดว่า จะทำ อย่างไร จึงจะไม่ให้ขายกันเป็นทอด ๆ เร็วขึ้น สำหรับขั้นตอนของรัฐบาลจะใช้เวลานานและ หากอนุญัตินี้ต้องไปทำการสำรวจ เปรียบเทียบสวนสิทธิ ซึ่งต้องใช้เวลาและกว่าจะสำเร็จคงมี การขายอีกหลายทอด ดังนั้นจะอย่างไรจึงจะไม่มีการขายที่ดินกันหรือจะหาอย่างไรให้การ ดำเนินงานไปได้เร็วกว่านี้

รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ ให้ข้อสังเกตว่า

1. การที่จะทำให้เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูป- ที่ดินในขนาดที่เพียงพอต่อการยังชีพ ไม่ทราบว่าขั้นตอนของกฎหมายที่ถูกต้องตามกฎหมาย ลงหมายถึงที่ประชาชนใดถามว่า เป็นการให้เอกสารสิทธิถูกต้องหรือตามเรื่องต่อไปว่าเอกสารสิทธิ มีการเปลี่ยนแปลงบ้างหรือไม่

2. เมื่อได้เอกสารสิทธิเกษตรกรยอมมีการเปลี่ยนโอนได้ ผลที่เราพยายาม จะทำการปฏิรูปที่ดินทำกิน อาจจะหยุดยั้งที่ที่มีการ เปลี่ยนมือไป

นายฉันทลักษณ์ บุศยสังกูร ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ส.ป.ก. ได้ชี้แจงประเด็นที่ 1. ว่า การแจกเอกสารสิทธิเป็นการรับรองสิทธิของผู้ถือครองที่ดินให้ถูกต้อง ตามกฎหมาย แต่การถือตามการทำประโยชน์เป็นหน้าที่ของ ส.ป.ก. ที่จะต้องทำต่อไป

นายวิจิตร สกุดทิพย์ ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก. ได้ชี้แจงในประเด็นที่ 2 ดังนี้

การจัดที่ดินของรัฐให้เกษตรกรนั้น สาเหตุเดิมเนื่องจากได้มีการบุกรุกเข้าไป ในที่ดินป่าสงวน ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรที่บุกรุกโดยผิดกฎหมาย ได้ครอบครองที่ดินให้ถูกต้องตาม กฎหมายและโดยเฉพาะได้เข้าไปทำกินอย่างถาวร ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาที่ดินแห่งชาติได้จำแนก

พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกไม่สามารถจัดที่ดินสภาพเป็นป่าได้ เมื่อเกษตรกรได้เข้าอยู่ทำกินทาง ส.ป.ก. และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องการให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองโดยถูกต้องตามกฎหมาย จึงดำเนินการปฏิรูปที่ดิน จัดที่ดินทำกินให้ตามผลของกฎหมาย ซึ่งเมื่อจัดให้แล้วเกษตรกรเหล่านั้นต้องเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตัวเอง ห้ามจำหน่ายจ่ายโอนเว้นแต่ตกทอดทางมรดก ซึ่ง ส.ป.ก. ได้คิดตามการใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรตลอดเวลา พร้อมทั้งได้กำหนดมาตรการลงโทษในเรื่องนี้ไว้แล้ว หากเกษตรกรได้รับจัดสรรที่ดินแล้วไม่ทำกิน ส.ป.ก. จะมีหนังสือแจ้งให้กลับเข้าทำกิน หากเกษตรกรยังฝ่าฝืนไม่เข้าทำกินในที่ดินดังกล่าว ส.ป.ก. จะเพิกถอนสิทธิในกรณีที่มีการซื้อขาย ผู้ที่ซื้อขายไม่มีสิทธิได้รับคัดเลือก เนื่องจากขาดคุณสมบัติไม่ได้เป็นเกษตรกรมาก่อนก็ต้องออกจากที่ดินทำกิน และหากยังฝ่าฝืนก็จะดำเนินการฟ้องร้องทางศาลต่อไป ซึ่งก็ได้ดำเนินการแล้วในจังหวัดอุทัยธานี และขณะนี้เริ่มดำเนินการที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการฟื้นตัวในการซื้อขายกันมาก

รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ชี้แจงเพิ่มเติมในรายละเอียดว่า
หลักการของ ส.ป.ก. คือให้เกษตรกรมีที่ทำกินโดยเลี้ยงชีพเพียงพอ ซึ่งตามกฎหมายเขียนไว้เช่นนั้น แต่บางแปลงมี 30 ไร่ 4 ไร่ และ 50 ไร่ หลักการเป็นอย่างไร จึงเป็นเช่นนั้น

นายวิจิตร สกุลทัม ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก. ได้ชี้แจงว่า
ในการบุกรุกเข้าไปทำกินเป็นการบุกรุกไปเบื้องต้น หรือซื้อมือเปล่าก็ตาม พื้นที่ที่เกษตรกรเข้าทำกินเป็นป่าที่จำนวนไม่เท่ากัน บางรายก่นถาง 5 ไร่ 7 ไร่ 12 ไร่ บางรายซื้อมือเปล่า 20 ไร่ 50 ไร่ จึงไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตาม ส.ป.ก. ได้จัดที่ดินในที่ดินของรัฐให้เท่าที่เกษตรกรบุกรุกจริงและเห็นว่าไม่เกิน 50 ไร่ ตามมติ สปก. ถ้าเกษตรกรบุกรุกพื้นที่ต่ำกว่า 50 ไร่ ก็จะจัดให้เท่าที่บุกรุก ซึ่งแต่ละจังหวัดจะกำหนดพื้นที่ทำกินให้ต่ำกว่า 50 ไร่ จะต้องขออนุมัติจากที่ประชุมนี้ก่อน ดังนั้นในพื้นที่ที่เกษตรกรบุกรุกเข้าทำกินจะจัดให้ไม่เท่ากัน

ประธาน ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เกี่ยวกับการจัดที่ดินให้เกษตรกรได้มากหรือน้อยสรุปได้ว่า

1. จัดให้แล้วพอทำกินหรือไม่

2. เมื่อนำพื้นที่เดียวกันแล้วพอหรือไม่ เพราะปัญหาวชนค่อนข้างมาก ซึ่งบางครั้งต้องใช้หลักการศาสตร์มาประนีประนอม แต่คงไม่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้บางแห่งมีที่ดินมากต้องให้บุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วมาแบ่งเฉลี่ยต่อไป

รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ให้ความเห็นว่า

ถ้า ส.ป.ก. เห็นว่าจัดที่ดินให้เกษตรกร 1 ไร่ 2 ไร่ หรือ 4 ไร่ ไม่พอทำกิน หากขัดกับหลักการก็ไม่จัดให้ แต่ก็จัดซื้อไว้และหากมีที่ดินที่จะจัด 20,000 ไร่ หรือ 40,000 ไร่ ก็จัดให้เกษตรกรรายที่จัดซื้อไว้รายละเอียด 50 ไร่ เพื่อให้พอทำกิน ส่วนที่ดินที่ไม่สามารถจัดได้ ส.ป.ก. จะนำไปทำอย่างไรก็ได้แล้วแต่หรือจะทำสวน ส.ป.ก. ก็ได้

รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ ให้ความเห็นว่า

เห็นด้วยกับแนวความคิดของรองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เพราะเท่าที่สังเกตดูในเขตอำเภอเมืองก็มีการจัดที่ดินทำกิน เชื่อว่าเมื่อเกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิแล้วคงมีการเปลี่ยนมือมากขึ้น ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าการเปลี่ยนมือ นั้น กฎหมายของ ส.ป.ก. จะเพิกถอนหรือไม่ และบางแห่งต้องกันไว้หรือไม่ว่าพื้นที่นั้นดินก็หรือไม่ ควรมีเกณฑ์จัดว่าจัดให้เท่าไร หรือบางแห่งใกล้เมือง ไม่สมควรจัดให้เพราะเป็นแหล่งชุมชนซึ่งจะมีการขยายใหญ่ขึ้น ความเหมาะสมในการใช้พื้นที่ปลูกพืชจะคุ้มกับที่ดินที่มีราคาสูงขึ้นหรือไม่ และการจัดที่ดินแม้จัดให้เต็มพื้นที่แล้ว มีการตรวจสอบหรือไม่ว่า ผู้ที่เข้าทำกินเป็นเจ้าของเดิมหรือไม่ หรือเปลี่ยนมือไปแล้ว สำหรับขณะนี้ได้มีการพิจารณาอนุมัติหลักการ แต่ไม่ได้สะท้อนสภาพข้อเท็จจริง

นายวิจิตร สกุดหีบ ผู้อำนวยการกองนิติการ ได้ชี้แจงว่าการจัดที่ดินของรัฐ

มี 2 ประเภท ได้แก่

1. ที่ดินซึ่งเกษตรกรบุกรุกป่าอยู่ก่อนแล้ว ส.ป.ก. จัดโดยเกษตรกรทำกินอยู่เท่าไร ก็ให้เท่านั้น หากเกิน 50 ไร่ ก็ลดลง

2. เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินแล้วมาขึ้นความจำนงค์ต้องการที่ดินทำกิน กรณีนี้ คปจ. จะกำหนดไว้ในกรณีที่มีที่ดินเหลืออยู่และราษฎรที่ไรที่ดินทำกินตามกฎหมายขอที่ทำกินก็จะกำหนดในที่ประชุม คปจ. ว่า ควรจะจัดให้เท่าไรจึงจะพอทำกินโดยคำนวณจากจำนวนพื้นที่ที่มีเหลืออยู่

ซึ่งการป้องกันไม่ให้มีการเปลี่ยนมือทาง ส.ป.ก. โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายให้ส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปช่วยพัฒนาพื้นที่และมีข้อสังเกตว่า ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาแล้ว มีการปลูกไม้ยืนต้น เกษตรกรจะรักและหวงแหนที่ดินทำมาหากินเพราะมีผลประโยชน์

บางรายมีอาชีพเสริมตามที่ ส.ป.ก.ให้การสนับสนุนอยู่ด้วย

นายสมพงษ์ ล้วนทอง ผู้แทนเกษตรกร ได้แสดงความคิดเห็นว่าการที่เกษตรกรไม่รักที่ดินทำกินมีการเปลี่ยนมือ นั้น ปัญหาใหญ่คือพื้นที่ปฏิรูปที่ดินอยู่ในที่กันดารเกือบทุกแห่ง จากการสัมผัสเกษตรกรด้วยกันรู้ว่าเกษตรกรไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนมือ เหตุที่ต้องเปลี่ยนมือเนื่องจากเกษตรกรเหล่านั้นขาดแหล่งน้ำ เพราะเกษตรกรหวังจะปลูกไม้ผล ไม้ยางพารา แต่สภาพภูมิอากาศไม่อำนวย เนื่องจากอยู่ในเขตแห้งแล้งมาก การใช้น้ำฝนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำการเกษตรได้ผลตามที่คาดหวัง และเป็นภาระไม่ยากที่เจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะรู้เรื่องการเปลี่ยนมือในการถือครองที่ดินของ ส.ป.ก. เพราะผู้แทนเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่แต่ละแห่งจะรายงานให้ทาง ส.ป.ก. ทราบว่ามีการเปลี่ยนมือก็ราย และสาเหตุแห่งการเปลี่ยนมือเพราะอะไรหรือเพราะราคาที่ดินสูงขึ้น สำหรับเกษตรกรที่ได้ที่ดินน้อย หากมีแหล่งน้ำสมบูรณ์ก็สามารถทำการเกษตรเลี้ยงชีพได้เช่นกัน

นางสาวศุภศิริ อินทรสุขศรี ผู้แทนเกษตรกร ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคณะกรรมการหลายพันกิโลเมตรเรื่องการเปลี่ยนมือ ขยายทอดมือไปเช่นนั้น ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี เจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. ก่อนข้างเขมรกวาดหาทราบดีว่ามีเกษตรกรขายที่ดินที่จัดให้ก็จะให้เกษตรกรผู้นั้นคืนเงิน และหากเกษตรกรบิดพลิ้วก็จะไล่ออกจากที่ดินที่จัดให้ ซึ่งเชื่อว่าจังหวัดอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. ก็คงดำเนินการเช่นเดียวกัน

ประธาน ได้ให้ความเห็นว่า โดยหลักการแล้วเมื่อจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร สิ่งแรกที่ ส.ป.ก. ดำเนินการพัฒนาได้แก่เรื่องถนน ต่อไปจึงพัฒนาแหล่งน้ำโดยมีกรมชลประทานเป็นแกนนำในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ แต่ที่ดินบางแปลงพื้นที่อยู่ค่อนข้างสูงทำให้ไม่สามารถพัฒนาแหล่งน้ำได้

เลขาธิการคณะกรรมการ ได้สรุปประเด็นปัญหาในเรื่องนี้ว่า ขณะนี้ ส.ป.ก. ได้เดินมาถูกทางในการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติปี 2532 แล้วเพราะ

1. เพื่อที่จะรู้ว่ามีเกษตรกรที่ดินอย่างไร และจะสามารถกันที่ดินที่ถูกบุกรุกได้ถูกต้อง

2. ส่วนการขายหรือเปลี่ยนมือ คงจะยังไม่อาจกล่าวได้ในขณะนี้ แต่เชื่อว่า ส.ป.ก. มีวิธีการที่จะทำให้เบาบางลง ซึ่งได้มีผู้แทนเกษตรกรชี้แจงในที่ประชุมแล้วและในฐานะที่ ส.ป.ก. ได้รับมอบหมายให้ดูแลเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขอให้คำมั่นสัญญาว่า เรื่องการเปลี่ยนมือคงไม่เป็นปัญหา แต่สิ่งที่ ส.ป.ก. ยังขาดอยู่และต้องรีบเร่งดำเนินการคือการพัฒนาชั้นพื้นฐานเบื้องต้นที่รือหน่วยงานอื่นไม่ได้

ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ได้เสนอข้อคิดเห็นว่า ควรมีเกณฑ์ที่ต่ำสุดของพื้นที่โครงการที่อนุมัติ เช่น ในกรณี 4 ไร่ จะนับเป็นจำนวน 1 โครงการ

นายฉันทลักษณ์ บุคัยอักษร ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ส.ป.ก. ได้ชี้แจงว่า ในระยะนี้การจำแนกที่ดินนั้น ส.ป.ก. ทำงานใกล้ชิดกับคณะกรรมการพัฒนาที่ดินและกรมป่าไม้ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ต่ำสุดไว้ 1,000 ไร่ สำหรับที่ผ่านมาเมื่อมีการสำรวจ 4 ไร่ เกษตรกรอาจจะทำกินอยู่ได้เพราะพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ส.ป.ก. ก็จะจัดให้ ซึ่งเรื่องนี้ท่านรองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คงจะชี้แจงได้ดี เพราะชำนาญเกี่ยวกับการปรับปรุงที่ดินสามารถเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตรได้ค่อนข้างแน่นอน

เลขาธิการคณะกรรมการ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า พื้นที่ 4 ไร่ ซึ่งพิจารณาจัดให้เป็นกรณีพิเศษในอนาคต ส.ป.ก. ได้ดำเนินการมาถูกต้องแล้วและได้สำรวจไปในพื้นที่ที่เกษตรกรถือครองอยู่และสำหรับการพิจารณาในระยะยาวพื้นที่ตรงไหนเป็น intensive พื้นที่ตรงไหนควรลดหรือเพิ่ม เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากต่อไป

รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าขนาดของไร่นา ที่จะถือว่าเพียงพอต่อการยังชีพไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องสภาพของที่ดินเพียงอย่างเดียว ในการจำแนกที่ดิน กรมพัฒนาที่ดินสำรวจอย่างละเอียดและดูปัญหาของพื้นที่ว่ามีอะไรบ้างจะทำอะไรบ้าง ขนาดที่ดินที่ว่าพออยู่ พอกิน คิดว่าน่าจะมีปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น การชลประทาน การปราบศัตรูพืช เป็นต้น ดังนั้นขณะนี้จึงยังไม่อาจบอกได้แน่ชัดว่าจำนวน 5 ไร่ หรือ 20 ไร่ จึงจะเพียงพอต่อการยังชีพ

ม.ล. ประทีป ทินกร ผู้แทนเกษตรกร ได้เสนอความเห็นไว้ในเรื่องการเปลี่ยนมือนั้น ในความเป็นจริงแล้ว ส.ป.ก. มีข้อกำหนดหรือกฎหมายดำเนินการเป็นขั้นตอนอยู่แล้ว โดยเฉพาะในจังหวัดซึ่งมี คปจ. และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ประจำอยู่ในจังหวัด สามารถสอดส่องดูแลอยู่แล้ว หาก คปจ. มีมติว่าขอให้เจ้าหน้าที่ของจังหวัด

นับตั้งแต่การราชการจังหวัดในฐานะประธาน กปจ. ดูแลพฤติกรรมในเรื่องการเปลี่ยนมือของเกษตรกรที่คิดว่าน่าจะแก้ไขปัญหานี้ได้

รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ ได้เสนอความเห็น ว่า ในหลักการจัดที่ดินให้เกษตรกรของ ส.ป.ก. นั้นเห็นด้วย แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมาเชื่อว่าทุกจังหวัดมีการเปลี่ยนมือซื้อขายที่ดินทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้น ดังนั้นคำถามที่ว่าที่ดินมีราคาสูงขึ้น การทำการเกษตรสักวันคงจะไม่คุ้มค่าแห่ง ส.ป.ก. ก็จัดให้ตามกฎหมาย ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเลือกอนสิทธิ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินควรจะฝากประเด็นที่ว่าที่ใดมีการคมนาคมดีเกษตรกรมีโอกาสนำผลผลิตสู่ตลาดได้สะดวกขึ้นทำให้ราคาที่ดินดีขึ้น การพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ควรคำนึงด้วย หากราคาที่ดินสูงขึ้นในบางแห่งซึ่งอาจดีเกินกว่าทำการเกษตร เราอาจให้เกษตรกรกลุ่มนั้นย้ายไปอยู่ที่อื่น ซึ่งได้รับการทดแทนที่เท่ากันหรือดีกว่า ที่ดินที่มีราคาสูงและใกล้เมืองน่าจะนำไปพัฒนาอย่างอื่นที่ไม่ใช่การเกษตร เช่น การอุตสาหกรรม ซึ่งให้ผลคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

เลขาธิการคณะกรรมการ ได้ชี้แจงว่า ในลักษณะเช่นนี้อาจเป็นไปได้ในระยะยาวและอีกลักษณะหนึ่งที่ดินที่ ส.ป.ก. ทำการรังวัดแบ่งแปลงจะมองเห็นได้ชัดเจน หากมีการบุกรุก กปจ. จะรู้ว่าใครบุกรุกมากน้อยเพียงใดจะมีข้อมูลปรากฏแปลงชัดเจน และจะพิจารณาได้ว่าควรดำเนินการกับกลุ่มเหล่านี้ต่อไปอย่างไร

รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ได้เสนอความเห็น ว่าเกี่ยวกับปัญหาที่ได้หารือกันในที่ประชุมนี้ จะแก้ปัญหาโดยเจ้าหน้าที่ในท้องที่คงไม่ได้ น่าจะถึงเวลาที่ ส.ป.ก. ควรจะมีกองตรวจสอบเป็นหน่วยงานกลางเจาะเป็นพื้นที่ ๆ ไป แล้วรีบกลับมาดำเนินการตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงคิดว่าน่าจะถึงเวลาที่ ส.ป.ก. ควรจะตั้งกองนี้ขึ้นมา

รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เสนอความเห็น ว่าการเปลี่ยนมือในการขายที่ดิน โดยเฉพาะเรื่องการถือครองที่ดินต้องปฏิบัติตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินฯ การที่จะไปจำกัดสิทธิของเกษตรกรว่าขนาดเนื้อที่เล็กเกินไปจะไม่จัดสรรให้คงเป็นไปได้ ควรจะมองว่าเกษตรกรที่มีที่ดินขนาดเล็กควรมีการพัฒนาอาชีพอื่น เช่น อาชีพบริการและอุตสาหกรรมเข้ามาช่วยเสริมในการเกษตร ส.ป.ก. ควรให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาอาชีพประกอบไปด้วย ถ้าที่ดินมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มที่เกษตรกรมีรายได้สูง และพอยังชีพเกษตรกรก็คงจะไม่ขายที่ดิน สำหรับปัญหาทั้งหมดนี้ หากจะแก้ไขให้ประสบ-

ผลสำเร็จคงต้องขอความร่วมมือจากกระทรวงต่าง ๆ ในเรื่องของการอำนวยความสะดวกให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะให้ ส.ป.ก. กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แก้ปัญหาตามลำดับคงไม่สำเร็จอย่างแน่นอน

ประธาน ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เนื่องจากสาเหตุดังกล่าว จึงได้มีผู้แทนจากกระทรวงต่าง ๆ รวมเป็นคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเรื่องนี้ออกเหนือความสามารถของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับ ส.ป.ก. ประธานจึงขอความร่วมมือจากผู้แทนกระทรวงต่าง ๆ ช่วยพิจารณาถึงปัญหาและหาทางแก้ปัญหาในเรื่องนี้ด้วย และโดยที่ ส.ป.ก. เป็นความหวังของรัฐบาล ซึ่งจะต้องก้าวไปข้างหน้าต่อไป ในที่นี้ขอให้สัญญาว่าจะพยายามดำเนินการให้ ส.ป.ก. เป็นไปตามอุดมการณ์และเป็นไปตามกฎหมาย

มติคณะกรรมการ อนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร จำนวน 4 จังหวัด รวมทั้งแผนงานและงบประมาณ วงเงิน 3,123,103 บาท ตามที่เสนอขอ

เรื่องที่ 3.2

ขออนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรป่าไม้ที่จัดสรร
ฝั่งซ้ายห้วยซุง อำเภอกันทรลักษ์ ป่าดงภู อำเภอรามันไศล, ป่าที่จัดสรร
ห้วยสำราญ แปลง 1 อำเภอมะนัง, ป่าเขาพระวิหาร อำเภอกันทรลักษ์
ป่าฝั่งขวาห้วยซุง อ.กันทรลักษ์ ป่าดงคันทรงหรือป่าฝั่งซ้ายห้วยซุง
อ.ขุนหาญ อ.กันทรลักษ์ และอ.ศรีวิเศษ ป่าที่จัดสรรฝั่งซ้ายแม่น้ำมูล
อำเภอรามันไศล จังหวัดศรีสะเกษ และป่าสนมดุง กิ่งอำเภอรังษี
อำเภอมะนังและอำเภอนครชัย จังหวัดศรีสะเกษ

เลขานุการคณะกรรมการ ขออนุญาตต่อประธาน ให้นายฉันทสิทธิ์
บุศย์อังกูร ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงานเป็นผู้เสนอและชี้แจง นายฉันทสิทธิ์ได้
ชี้แจงว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2531 ให้จำแนกป่าไม้ถาวรใน
เขตจังหวัดศรีสะเกษ ออกเป็นที่ทำกินของราษฎรหรือเพื่อใช้ประโยชน์อื่น โดยให้ดำเนินการ
ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

1. ป่าที่จัดสรรฝังซากห้วยขยุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
เนื้อที่ทั้งหมด 41,071 ไร่ เนื้อที่จำแนก 41,071 ไร่
2. ป่าคงภู อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ เนื้อที่ทั้งหมด 755 ไร่
เนื้อที่จำแนก 709 ไร่
3. ป่าที่จัดสรรห้วยสำราญ แปลง 1 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
เนื้อที่ทั้งหมด 24,944 ไร่ เนื้อที่จำแนก 23,124 ไร่
4. ป่าเขาพระวิหาร อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เนื้อที่ทั้งหมด
3,060 ไร่ เนื้อที่จำแนก 2,963 ไร่
5. ป่าฝั่งขวาห้วยขยุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เนื้อที่ทั้งหมด
33,100 ไร่ เนื้อที่จำแนก 33,100 ไร่
6. ป่าคงคินแดงหรือป่าฝั่งซ้ายห้วยขยุง อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์
และอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ เนื้อที่ทั้งหมด 26,305 ไร่ เนื้อที่จำแนก 26,305 ไร่
7. ป่าที่จัดสรรฝังซากแม่น้ำมูล อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
เนื้อที่ทั้งหมด 6,379 ไร่ เนื้อที่จำแนก 4,921 ไร่
8. ป่าสนพุ่ม กิ่งอำเภอรังหิน อำเภอเมืองและอำเภออุษาคเนย์ จังหวัด
ศรีสะเกษ เนื้อที่ทั้งหมด 28,949 ไร่ เนื้อที่จำแนก 28,199 ไร่

แผนงานและงบประมาณ

ส.ป.ก. กำหนดจะดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรในเขตพื้นที่ที่จำแนก
ออกจากป่าไม้ถาวรจังหวัดศรีสะเกษทั้ง 8 ป่านี้ ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 2 ปี คือ
พ.ศ. 2534-2535 โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 6,031,560 บาท เป็นงบประมาณของ ส.ป.ก.
ทั้งหมด มีรายละเอียดของงานดังนี้

1. งานจัดที่ดิน จะดำเนินการในปี 2534 เนื้อที่ที่คาดว่าจะจัดสรรได้
71,850 ไร่ จำนวน 13,118 ครอบครัวย ใช้งบประมาณ 4,031,560 บาท
2. งานพัฒนาขั้นพื้นฐาน จะดำเนินการในปี 2535 โดยดำเนินการ
ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม รวมระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 10,000 กิโลเมตร ใช้งบประมาณ
2,000,000 บาท

3. งานพัฒนาอาชีพ จะดำเนินการในปี 2534-2535 โดยประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 169/2530 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2530 เรื่องการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ใช้งบประมาณบริหารปกติ

ดังรายละเอียดตามโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรทั้ง 8 โครงการ ที่แนบมาพร้อมนี้

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ดังต่อไปนี้

1. อำเภอเมือง และ กิ่งอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดศรีสะเกษ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 106 ตอนที่ 192 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2532
2. อำเภอนายูง อำเภอศรีรัตน และอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 95 ตอนที่ 50 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2521
3. อำเภออุษณห์จังหวัดศรีสะเกษ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 106 ตอนที่ 209 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2532 ประกอบกับคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 2/2531 วันที่ 23 มีนาคม 2531 อนุมัติให้ประกาศอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกา

ส.ป.ก. จึงเห็นสมควรขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินไปในที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อให้ราษฎรใช้เป็นที่ทำกินหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นในท้องที่อำเภอดังกล่าว โดยจะดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์อย่างถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ 169/2530 ลง วันที่ 20 มีนาคม 2530 เรื่องการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินในขนาดที่พอเพียงต่อการยังชีพ และได้รับความช่วยเหลือในด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็น ตลอดจนการพัฒนาอาชีพ

ทั้งในด้านการเกษตรและนอกการเกษตร อันจะมีผลให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

คำขอ

ขออนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร

1. ป่าที่จัดสรรฝั่งซ้ายห้วยขยุง อำเภอกันทรดักข์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ป่าตงภู อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
3. ป่าที่จัดสรรห้วยสำราญ แปลง 1 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
4. ป่าเขาพระวิหาร อำเภอกันทรดักข์ จังหวัดศรีสะเกษ
5. ป่าฝั่งขวาห้วยขยุง อำเภอกันทรดักข์
6. ป่าดงดินแดงหรือป่าฝั่งซ้ายห้วยขยุง อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรดักข์

และอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

7. ป่าที่จัดสรรฝั่งซ้ายแม่น้ำมูล อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
8. ป่าสนพุดสูง ถึงอำเภอวังหิน อำเภอเมือง และ อำเภอขุขันธ์

จังหวัดศรีสะเกษ

มติคณะกรรมการ อนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร จำนวน 8 ป่า
ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งแผนงานและงบประมาณวงเงิน 6,031,560 บาท
ตามที่เสนอขอ

เรื่องที่ 3.3

เรื่อง หลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกการเข้าทำประโยชน์
ในที่ดินของเกษตรกรผู้ได้สิทธิจากการปฏิรูปที่ดิน

เลขานุการคณะกรรมการ ขออนุญาตต่อประธาน ในนายวิจิตร สกุลทับ
ผู้อำนวยการกองนิติการ เป็นผู้เสนอและชี้แจง นายวิจิตรได้ชี้แจงว่า ตามที่คณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 3/2533 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน
2533 อนุมัติหลักการตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ
เรื่อง การได้รับสิทธิในที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร โดยได้กำหนด
ขั้นตอนของสิทธิที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

นายวิจิตร
15 มิถุนายน 2533

1. ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนการคัดเลือกเกษตรกรและมีแปลงที่ดินให้กับเกษตรกรแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำสัญญาเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินกับ ส.ป.ก. เกษตรกรมีเพียงสิทธิเข้าทำประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาต กรรมสิทธิ์ในที่ดินยังเป็นของ ส.ป.ก. การโอนและการตกทอดทางมรดกไม่ได้อยู่ในกระบวนการที่กฎหมายกำหนดที่จะให้สิทธิไว้ สิทธิการเข้าทำประโยชน์จึงเป็นสิทธิเฉพาะตัวเกษตรกร หากเกษตรกรถึงแก่กรรม ส.ป.ก.สามารถคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นแทน โดยอาศัยกระบวนการจัดที่ดิน ตามมาตรา 30 หรือคณะกรรมการอาจกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีการ ให้มีการโอนหรือการตกทอดทางมรดกได้

2. ขั้นตอนที่ 2 เกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ ได้เข้าทำสัญญาเช่าหรือสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับ ส.ป.ก. แล้ว สิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อดังกล่าวจะโอนแก่กันได้ หรือตกทอดทางมรดกได้เฉพาะตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ตามมาตรา 30 วรรคหก

3. ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรได้ชำระค่าเช่าหรือครบถ้วนแล้ว และ ส.ป.ก. ได้โอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นให้แก่เกษตรกรแล้วเกษตรกรจะมีสิทธิในที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การแบ่งแยกหรือโอนสิทธิในที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามความในมาตรา 39

ความเห็น ส.ป.ก.

เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกจาก ส.ป.ก. ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะในที่ดินของรัฐ ยังมีไม่ได้ทำสัญญาเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินจาก ส.ป.ก. เกษตรกรจึงมีเพียงสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในขั้นตอนที่ 1 ตามมติคณะกรรมการ ครั้งที่ 3/2533 สิทธิการเข้าทำประโยชน์ของเกษตรกรจึงเป็นสิทธิเฉพาะตัวเกษตรกร เกษตรกรไม่สามารถโอนการเข้าทำประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นได้และเมื่อเกษตรกรถึงแก่กรรม หากไม่มีบุคคลในครอบครัวเดียวกันที่จะเข้าทำประโยชน์ได้แล้ว สิทธิเข้าทำประโยชน์นั้นก็จะหมดไป และ ส.ป.ก. ก็จะต้องทำการคัดเลือกเกษตรกรรายอื่นให้เข้าทำประโยชน์แทนต่อไป

ส.ป.ก.พิจารณาเห็นว่า ในที่ดินของรัฐ เกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือก
ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่ครอบครองที่ดินของรัฐอยู่แล้วหรือได้ซื้อที่ดินในลักษณะซื้อขาย
มือเปล่ามาจากผู้อื่น สมควรให้เกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ มีสิทธิในการโอน
และตกทอดทางมรดกได้ในบางกรณี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับเกษตรกรและทายาท

และสอดคล้องกับขั้นตอนที่ 2 จึงขอเสนอข้อกำหนดหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอด
ทางมรดกของสิทธิเข้าทำประโยชน์ตามแนวทางในขั้นตอนที่ 1 ตามมติคณะกรรมการ ครั้งที่
3/2533 ไว้ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาในกรณีดังต่อไปนี้

1. การโอนที่ดินที่ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้เฉพาะการ โอนแก่
เกษตรกรซึ่งเป็นสามีหรือภริยา หรือบุตรที่บรรลุนิติภาวะของผู้ที่ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์
เพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น เว้นแต่ที่ดินจะมีขนาดที่สามารถแบ่งแยกได้และเพียงพอแก่
การครองชีพ ก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์

2. การตกทอดทางมรดก ให้ดำเนินการดังนี้

2.1 ให้สิทธิการเข้าทำประโยชน์ตกแก่สามีหรือภริยา ของเกษตรกร
ผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์เป็นอันดับแรก

2.2 กรณีที่ไม่มีบุคคลตาม 2.1 ให้สิทธิการเข้าทำประโยชน์ตกแก่
ทายาทโดยธรรมเฉพาะบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายที่เป็นเกษตรกรและบรรลุนิติภาวะเพียง
รายเดียวเท่านั้น

2.3 หากมีบุคคลตาม 2.2 หลายคนให้แยกพิจารณาเป็น

2.3.1 บุคคลดังกล่าวสามารถตกลงกันเองว่าจะให้ผู้ใดเป็น
ผู้ได้รับสิทธิ ก็ให้เป็นไปตามข้อตกลง

2.3.2 ถ้าตกลงกันไม่ได้ และหากที่ดินสามารถแบ่งแยกและ
ทำประโยชน์เพียงพอแก่การครองชีพได้ ก็ให้จัดแก่บุคคลเหล่านั้นได้ตามส่วน

2.3.3 ถ้าตกลงกันไม่ได้ และที่ดินไม่สามารถแบ่งแยกได้
ให้มีอำนาจกำหนดตัวเกษตรกรผู้เป็นบุตรเพียงรายเดียวเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิการเข้า
ทำประโยชน์

เกษตรกรผู้รับโอนตาม 1 และเกษตรกรผู้รับมรดกตาม 2 จะต้องเป็นเกษตรกรที่ไม่ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดิน และไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเพียงพอแก่การครองชีพอยู่ก่อนแล้ว

ให้ถือว่าเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ตามหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดก ตามข้อ 1 และข้อ 2 เป็นเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา 19(7) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

สำหรับการโอนและการตกทอดทางมรดกระหว่างสัญญาเช่า เช่าซื้อตามขั้นตอนที่ 2 และการแบ่งแยกหรือการตกทอดทางมรดกตามขั้นตอนที่ 3 กำลังดำเนินการร่างระเบียบคณะกรรมการตามมาตรา 30 วรรคหก และร่างกฎกระทรวงตามมาตรา 39 เพื่อจะได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

คำขอ

ขออนุมัติหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกการเข้าทำประโยชน์ของเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดิน ตามที่ ส.ป.ก. เสนอเพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่อไป โดยให้ถือว่าเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ตามหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดก ตามความเห็นของข้อ 1 และข้อ 2 เป็นเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์จากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย

ขอพิจารณาของคณะกรรมการ

ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ได้สอบถามว่า ตามที่เสนอในข้อที่ 1. คำว่า "เว้นแต่ที่ดินจะมีขนาดที่สามารถแบ่งแยกได้และเพียงพอแก่การครองชีพ" นั้น ความหมายในการแบ่งแยกนั้นแบ่งอย่างไร เพราะจะต้องเกี่ยวข้องกับจำนวนที่ดินว่ากี่ไร่ จึงจะเพียงพอแก่การครองชีพ

นายวิจิตร สกุลทับ ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก. ได้ชี้แจงว่า ที่ดินที่สามารถแบ่งแยกได้ และเพียงพอแก่การครองชีพนั้น ยกตัวอย่างว่า ถ้าเกษตรกรครอบครัวหนึ่ง

ได้รับจัดสรรที่ดิน 20 ไร่ ซึ่งแต่เดิมไม่มีการชลประทานแต่สามารถทำกินเพียงพอเลี้ยงชีพในครอบครัวได้ แต่ต่อมาเมื่อมีระบบการชลประทานที่ดี เกษตรกรสามารถปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและเพิ่มผลผลิตทำให้มีรายได้สูงขึ้นเพียง 10 ไร่ก็เพียงพอเลี้ยงชีพได้ และเมื่อมีบุตร 2 คน ก็จะสามารถแบ่งแยกที่ดินให้กับบุตรคนละ 10 ไร่ได้

รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ ได้สอบถามว่า

1. ในความเห็นของ ส.ป.ก.ยังไม่ได้ทำสัญญาเช่าหรือเช่าซื้อ เกษตรกรจึงมีสิทธิเพียงเช่าทำประโยชน์ จึงอยากทราบว่า จะใช้เวลาานเท่าไร จึงจะทำสัญญา
 2. เกษตรกรที่จักเช่าทำประโยชน์แล้วแต่ยังไม่มีโอกาสทำสัญญาได้
- สรุปประเด็นได้ว่า ส.ป.ก.สามารถทำสัญญาได้ แต่ยังไม่ได้ดำเนินการจึงมายกเว้นค่าเช่า ซึ่งคิดว่าในทางที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ส.ป.ก.ควรจะทำสัญญาเช่าก่อนแล้วจึงมายกเว้นค่าเช่าในภายหลัง

นายวิจิตร สกุลทับ ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก.ได้ชี้แจงดังนี้

1. การจัดที่ดินของ ส.ป.ก.นั้น แบ่งออกได้ดังนี้
 - 1.1 การจัดที่ดินเอกชน ภายหลังที่ ส.ป.ก.ซื้อที่ดินแล้วก็จะจัดให้ผู้เช่าเดิมก่อนเป็นลำดับแรก โดยเป็นลักษณะการเช่าและจัดให้เช่าซื้อต่อไป ซึ่งกรรมสิทธิ์ที่เกษตรกรได้นั้นต้องทำกินด้วยตัวเอง เช่นกันตามที่กฎหมายกำหนดและตกทอดทางมรดกหรือขายให้กับสถาบันเกษตรกรหรือ ส.ป.ก. เท่านั้น
 - 1.2 ที่ดินของรัฐ ในหลักของกฎหมายจะจัดให้เช่าทุกรายและต้องชำระค่าเช่าด้วย แต่โดยสภาพข้อเท็จจริงเมื่อยังไม่มีการพัฒนา รายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอที่จะจ่ายค่าเช่าได้ สปก. จึงได้มีมติให้ยกเว้นค่าเช่ามาเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งต่อไปหากมีการพัฒนาพื้นที่และเกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นแล้ว ก็จะดำเนินการจัดทำสัญญาเช่าต่อไป
2. ส.ป.ก.ได้คำนึงอยู่แล้วเรื่องการจัดทำสัญญาเช่าก่อน แล้วขอยกเว้นไม่เก็บค่าเช่าในภายหลัง แต่เห็นว่ามีการแก่งแย่งผลประโยชน์ เพราะเกษตรกรได้อยู่อาศัยในพื้นที่มานาน การจัดทำสัญญาเช่าซึ่งเป็นการผูกมัดแก่เกษตรกรจะทำให้เกิดภาวะ

ถึงเครือข่ายและประการสำคัญหากทำสัญญาเช่าแล้วจะมีผลกระทบบึงการะภายในำร่องทองที่
ที่เกษตรกรจะต้องจ่ายเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ ส.ป.ก. ได้ติดต่อประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย
เพื่อขอยกเว้นหรือลดค่าภายในำร่องทองที่แล้ว แต่ทางกระทรวงมหาดไทยแจ้งว่าไม่อาจยกเว้น
หรือลดค่าภายในำร่องทองที่ได้ได้ เพราะหากอนุมัติให้ ส.ป.ก. แล้ว จะต้องอนุมัติให้ในพื้นที่
อื่น ๆ ด้วย ดังนั้นเพื่อให้การทำงานในระยะเวลาของ ส.ป.ก. ไม่ประสบปัญหามากนักจึง
ควรให้เกษตรกรมีความรู้สิทธิในที่ดินนั้นก่อน

เลขานุการคณะกรรมการ ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมเสริมว่า จะขอรับข้อคิดเห็น
ของ รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ไปพิจารณาคำเนินการต่อไป

มติคณะกรรมการ อนุมัติหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดก การเข้าทำประโยชน์
ของเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดิน ตามที่ ส.ป.ก. เสนอ ทั้งนี้ โดยให้ถือว่า
เกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์หลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดก
ตามความเห็นของข้อ 1. และข้อ 2. เป็นเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์
จากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรราย

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อทราบ

เลขานุการคณะกรรมการ เสนอเรื่องเพื่อทราบข้อที่ประชุมรวม 2 เรื่อง ดังนี้
1. รายงานผลการพิจารณาคำขออนุญาตจำหน่ายหรือก่อให้เกิดการะติดพัน
ซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ตามมาตรา 28 ประจําเดือนมิถุนายน 2533 ถึง
เดือนกรกฎาคม 2533

2. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร

มติคณะกรรมการ รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.


(นายประเสริฐพันธุ์ วัฒนกุล)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม



(นายศรีโรจน์ จิรพันธ์วรยา)
เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ 6
ผู้ตรวจงานการประชุม



(นายอารดิต อิงกะวณิช)
เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน 7
ผู้ตรวจงานการประชุม